

Interviurile din paginile următoare aduc în discuție patru cuvinte cheie în abordarea unui proiect de diplomă – coerența, responsabilitatea, complexitatea și inovarea. Răspunsurile, oferite de profesori membri ai conducerii UAUIM și/sau președinți de comisii de diplomă, subliniază diversitatea modurilor în care studenții ar putea înțelege și urmări, în manieră proprie, aceste criterii.

**diploma în patru
cuvinte cheie.
interviuri.**

conf. dr. arh. **Magda STĂNCULESCU**

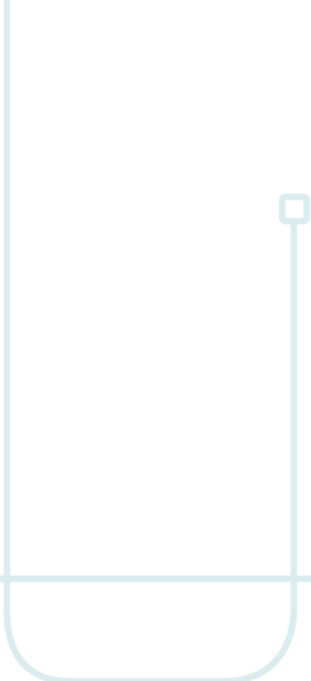
Director Departamentul Sinteza Proiectării de Arhitectură

Ce reprezintă diploma din punctul de vedere al parcursului studentului de-a lungul facultății?

Diploma reprezintă încununarea parcursului celor șase ani de studiu – este un parcurs foarte lung raportat la alte facultăți la care studiile se termină în 3-5 ani. Este momentul în care studentul trebuie să-și dea seama că trebuie să pună în joc absolut tot ce a învățat pe parcurs, toate cunoștințele pe care le-a adunat și pe care și le-a însușit până la acel moment. Este un moment important pentru că reprezintă, de fapt, primul proiect în acest parcurs în care are libertate totală. Dacă până la finalul anului 5 proiectele aveau o tematică mai mult sau mai puțin stabilită de echipa de îndrumători (voi reveni asupra acestui aspect), la acest proiect de diplomă studentul este cel care dă startul, de cele mai multe ori pe baza unor dorințe personale argumentate, dar este și cel care trebuie să regizeze tot procesul. Fiecare își găsește o temă în care să se reflecte înclinațiile sale personale. Le spun de obicei studenților să se străduiască să facă un proiect de diplomă în care să simtă că pun în valoare aptitudinile și cunoștințele personale acumulate în cei cinci ani. Acum e momentul să își întindă aripile și să zboare. Deși după ce termină facultatea urmează doi ani în care cineva încă îi strunește și monitorizează până își iau cu adevărat zborul, diploma reprezintă un prag important din punctul de vedere al dobândirii autonomiei.

Revenind la ce spuneam mai devreme despre temele de pe parcursul celor 5 ani, trebuie spus că la anii mari: 4, 5 și 6, începem să avem o atitudine ușor diferită față de modul în care se preda și se elaborau temele înainte. Începem să facem teme intenționat lăsate deschise, „nefinisate” astfel încât să dezvoltăm capacitatea studenților de a le diferenția prin modul în care cercetează acel proiect și contextul în care se va integra. Cu alte cuvinte, la anii mari încep să fie puse bazele acestei autonomii chiar prin asumarea completării temei și implicit direcționarea studiului către anumite zone de interes, cu justificarea acestor alegeri.

Elaborarea proiectului de diplomă este de fapt un proces prin care problematicile abordate sunt aprofundate gradual. Cum poate fi păstrată coerența demersului în procesul de elaborare a diplomei, de la începutul studiului până la susținere?

Păstrarea coerenței de-a lungul diplomei poate fi uneori dificilă, dar căutarea asiduă a urmăririi ei nu trebuie abandonată. Un rol important îl are aici îndrumătorul sau îl au îndrumătorii de proiect de diplomă, care vin să susțină cu experiența proprie în proiectare și cercetare pe studentul diplomat pe parcursul acestui proces.

În acest sens, din experiența unor rezultate acumulate de-a lungul anilor s-a ajuns la concluzia că este benefic să se introducă încă un pas în acest proces al elaborării diplomei – studiul de fundamentare. Acesta este un proiect al anului 6 care pregătește acest studiu complex format din pre-diplomă, disertație, diplomă. Mai mult decât atât, putem spune că și ultimul proiect din anul 5 este un antrenament în vederea familiarizării cu acest proces, întrucât testează aptitudinile și cunoștințele necesare demarării diplomei. Revenind, proiectul de diplomă are trei etape diferite, trei pași; ca în orice proces de cercetare, pot apărea suișuri și coborâșuri, reveniri, idei noi care să ceară refacerea a tot ce s-a studiat mai înainte. Coerența ar trebui să fie obținută prin modul în care este abordată lucrarea încă de la primul pas. Studiul de fundamentare este foarte important ca etapă, pentru a porni cu o idee clară. De multe ori ideile bune vin intuitiv, ca urmare a experienței acumulate în anii de studiu și acele idei incipiente ar trebui să nu fie uitate, ci aprofundate și re-evaluate la fiecare etapă a studiului. Elaborarea diplomei este un proces activ și este normal să fie așa. Tocmai de aceea, pentru a rămâne într-o coerență a acestuia, cred că este foarte important ca îndrumătorul să te poată reconecta la conceptul sau ideea inițială (sau stabilită la un moment dat). Acest proiect este un proces de cercetare în care mentorul dedicat înțelege că protagonistul trebuie pus în lumina potrivită. Profesorul este asemenea unui antrenor care trebuie să fie cel care readuce studentul în zona potrivită a studiului.

Proiectul de diplomă presupune demonstrarea unui anumit grad de maturitate și conștientizarea unor responsabilități profesionale diverse. Ce responsabilități ar trebui să își asume studentul în cadrul proiectului de diplomă?

Prima mare responsabilitate ar fi alegerea unui punct de plecare, fie el teren, context, idee, program de arhitectură pe care studentul l-a mai studiat în școală, sau pe care nu l-a studiat dar pe care este înclinat să îl parcurgă. Această opțiune inițială este ea însăși o mare responsabilitate. Apoi, după părerea mea, responsabilitatea majoră trece în sfera spațialității – este foarte important cum studentul rezolvă situația concretă din terenul ales, înțelegând că gestul făcut acum doar pe hârtie sau digital s-ar putea construi și atunci va marca acel loc pe un număr semnificativ de ani. Este foarte important să înțeleagă că va genera o dinamică în zonă și o viață complexă, prin acea clădire inserată, care va domina zona respectivă pe un termen foarte lung. De-a lungul timpului zona va trece prin modificări și schimbări, de aceea o altă responsabilitate a arhitectului este aceea de a prevedea aceste schimbări sau măcar de a fi suficient de modest încât să lase loc dezvoltării în timp, adaptării și modificării în timp a spațiului și a arhitecturii propuse.

Totodată, studenții trebuie să înțeleagă că au o responsabilitate mare vis-à-vis de impactul social și impactul cultural pe care îl are arhitectura propusă de ei. Arhitectul azi, prin susținerea ideilor sale și prin proiect are capacitatea de a educa mai multe categorii de oameni, pentru un viitor mai bun, mai rezonabil. Și aici mă refer în special la beneficiari dar și la utilizatorii clădirilor.

O cerință esențială în abordarea unui proiect de diplomă este reprezentată de atingerea unui anumit grad de complexitate, a unei anumite profunzimi a studiului, dar deseori studenților le este neclar ce înseamnă acest lucru. Prin urmare, ce ar putea presupune atingerea complexității în proiectul de diplomă?

Aș răspunde la această întrebare ilustrând două cazuri extreme ce pot constitui proiecte de diplomă complexe. Un caz ar fi acela al unei teme la scară relativ mică. Un astfel de proiect ar putea fi condus într-un studiu atent, care să adâncească straturile de cercetare rând pe rând și să ajungă până la un grad de detaliere foarte amănunțit. Îmi vin în minte acum casele arhitectului Frank Lloyd Wright în care se vedea plăcerea de a studia, până la detaliu, de exemplu realizarea tâmplăriilor sau a balustradelor, chiar și propunerea de vitralii sau corpuri dedicate (unicat) de iluminat. La extrema cealaltă ar fi diplomele propuse pe situri foarte ample. Acestea din start presupun un efort de înțelegere la scară mai mare, o abordare care să direcționeze și concretizeze niște intenții generale, niște studii majore de urbanism. În acest caz proiectul de diplomă ajunge să detalieze o părticică de multe ori nu foarte mare din acest studiu. Aici complexitatea vine din această viziune globală, inovativă asupra unui sit. Este important să se înțeleagă că diploma se poate dezvolta oricum între aceste extreme prezentate, de la abordarea unui teren foarte amplu până la obiectul de arhitectură ca piesă. De altfel, gradul de dezvoltare depinde și de scara și complexitatea abordării inițiale pentru că de multe ori un teren care nu e neapărat mare poate cere o analiză aprofundată într-un context mai amplu, cuprinzând și vecinătăți mai îndepărtate. Cercetarea multicriterială a contextului poate conduce la redefinirea scării de abordare a întregului studiu.

Complexitatea poate sta și în modul de abordare a proiectului, de exemplu relaționarea cu punctele de vedere ale unor utilizatori diferiți, nu doar al beneficiarului care ar iniția proiectul. Proiectul poate fi influențat, de asemenea, de nevoile speciale ale comunității, sau de idei sustenabile de a păstra, să zicem, clădiri existente chiar dacă nu sunt de patrimoniu.

Un cuvânt cheie în societatea actuală, în orice sector de activitate, este inovarea. De altfel, problema inovării este deseori adusă în discuție de invitații în comisiile de diplomă. Ca abordare, în cadrul definit de proiectul de diplomă, în ce ar putea consta inovarea?

Inovativ în proiectul de diplomă poate să fie chiar modul în care îți alegi cum să tratezi un subiect, modul în care descrii tema. De exemplu, cine îți alege ca temă de proiect de diplomă o clădire de birouri, în contextul actual este clar că trebuie să investigheze tot ce s-a întâmplat în ultimii doi ani din cauza pandemiei, ce se întâmplă cu clădirile existente, cum sunt utilizate sau nu etc. Apoi inovativ poate fi modul în care studentul reușește să ancoreze înțelegerea subiectului privit din mai multe puncte de vedere, ale mai multor actori urbani, cu rezolvarea personală dar și personalizată pe care o va avea. Mediul construit ar trebui explorat și ar trebui înțelese determinările pe care acesta le aduce proiectului astfel încât soluțiile și răspunsurile să fie inovative și permissive pentru mai multe categorii de utilizatori. Apoi, inovația poate sta în modul în care proiectul de diplomă este documentat, în modul în care este investigat programul, sau modul în care mai multe programe se pot alătura sub umbrela proiectului final care va reprezenta, poate, o mixitate inovativă. De asemenea, modul în care este imaginată structura proiectului sau modul în care sunt folosite anumite materiale, în estetica fațadei, poate să fie inovativ. Arhitectura se redefinește pe măsură ce se descoperă noi materiale, noi tehnologii. Acestea pot deveni imbolduri pentru creativitate.

Inovația este căutată în proiectul de diplomă, oriunde și-ar găsi locul, în oricare dintre aspectele remarcate în cele de mai sus. ...Sau în alte zone pe care eu poate că nu le intuiesc la acest moment, dar cu siguranță unii studenți o vor face... De aceea este minunat să fii cadru didactic.

În final ați dori să transmiteți un sfat studenților care urmează să își înceapă proiectele de diplomă sau doriți să adăugați ceva celor discutate?

Sfatul meu este ca niciodată să nu renunțe, în proiectul de diplomă, la visele pe care le au. Personal recomand să facă cea mai îndrăzneță încercare de până acum. Acum e momentul să facă ceva care pentru ei să fie important ca reper în cariera care este pe cale să înceapă și de care să-și aducă aminte cu plăcere de fiecare dată. În același timp, arhitectura fiind totuși un domeniu ancorat în realitate, trebuie să rămână în contact cu rațiunea, fără însă a tăia aripile unui proiect îndrăzneț. Proiectul de diplomă nu trebuie să fie un proiect gata de dus la Primărie pentru autorizare, ci trebuie să convingă că tinerii absolvenți și viitori profesioniști pe piața globală de arhitectură vor face față provocărilor viitoare.

Mult succes!